

**BURDUR İL SINIRLARI İÇERİSİNDE ANA YOL GÜZERGÂHLARI ÖNCELİKLİ
OLMAK ÜZERE GÖRSEL KİRLİLİĞİN ÖNÜNE GEÇİLMESİ İLE İLGİLİ
UYULMASI GEREKEN USUL, ESAS VE YASAKLAR HAKKINDA
VALİLİK GENELGESİ**

**GENELGE
(2025/01)**

Her geçen gün kentlerde artan nüfus ile birlikte tüketim ve dolayısıyla atık miktarı ve çeşitliliği de hızla artmaktadır. Şehirlerde yol kenarına atılan hafriyat, moloz, gübre ve diğer atıklar ciddi çevre sorunlarına yol açmaktadır. Bu tür atıkların kontrolsüz bir şekilde bırakılması hem doğayı hem de şehir yaşamını olumsuz etkilemekte, toprağın kirlenmesine yol açmaktadır.

Yol kenarlarına atılan inşaat atıkları, eski mobilyalar, plastikler ve diğer çöpler görsel açıdan da kirlilik yaratmakta, bu tür atıkların oluşturduğu kirlilik, kentsel yaşam kalitesini düşürmekte, halk sağlığı açısından da tehdit oluşturmaktadır. Bu durum zararlı mikroorganizmaların üremesi için uygun bir ortam yaratmakta, görsel kirlilik yaşayanlar için olduğu kadar ziyaretçiler için de hoş olmayan bir izlenim bırakmaktadır. Bu nedenle atıkların doğru şekilde toplanması ve bertaraf edilmesi için etkili çözümler üretilmesi önem arz etmektedir.

İlimiz sınırları içerisinde ana yol güzergâhları öncelikli olmak üzere atık atılmasının önüne geçilmesi, çevresel ve görsel kirlilik yaratan alanların bakım, onarım ve temizliğinin yapılması ile şehirde görüntü kirliliğinin önüne geçilmesi, kamu sağlığı, esenliği ve çevre düzeninin korunması amacıyla elzem hale gelmiştir.

Esasen çevrenin kirletilmemesi, kirletenlerin bedel ödemesi, atıkların kontrolü, geri dönüştürülmesi, bertaraf edilmesi, yaşanılabilir ve sürdürülebilir bir çevrenin kurulması, korunması ve gözetilmesi yönünde mevzuatımızda pek çok düzenleme yer almaktadır.

Nitekim;

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 56'ncı maddesinde "*Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir.*" hükmü amirdir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 181'inci maddesinin 1'inci fıkrasında "*İlgili kanunlarla belirlenen teknik usullere aykırı olarak ve çevreye zarar verecek şekilde, atık veya artıkları toprağa, suya veya havaya kasten veren kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.*" hükmü amirdir.

2872 sayılı Çevre Kanununun 8'inci maddesinde; "*Her türlü atık ve artığı, çevreye zarar verecek şekilde, ilgili yönetmeliklerde belirlenen standartlara ve yöntemlere aykırı olarak doğrudan ve dolaylı biçimde alıcı ortama vermek, depolamak, taşımak, uzaklaştırmak ve benzeri faaliyetlerde bulunmak yasaktır. Kirlenme ihtimalinin bulunduğu durumlarda ilgililer kirlenmeyi önlemekle; kirlenmenin meydana geldiği hallerde kirleten, kirlenmeyi durdurmak, kirlenmenin etkilerini gidermek veya azaltmak için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdürler.*" hükmü amirdir.

5393 sayılı Belediye Kanununun 14/a ve 15/g maddelerinde çevre, çevre sağlığı, temizlik, kanalizasyon, katı atık gibi konuları belediyelerin asli, vazgeçilemez, devredilemez görevleri arasında saymıştır. “İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar....”, “Katı atıkların toplanması, taşınması, ayrıştırılması, geri kazanımı, ortadan kaldırılması ve depolanması ile ilgili bütün hizmetleri yapmak ve yaptırmak” hükmü amirdir.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 6’ncı maddesinin b fıkrasında “İmar, yol, su, kanalizasyon, katı atık, çevre, acil yardım ve kurtarma (...)¹⁴¹; orman köylerinin desteklenmesi, ağaçlandırma, park ve bahçe tesisine ilişkin hizmetleri belediye sınırları dışında, yapmakla görevli ve yetkilidir” hükmü amirdir.

442 sayılı Köy Kanununun 13’üncü maddesinde “Köylünün mecburi işleri şunlardır” başlığı altında 9’uncu fıkrasında “Köyün süprüntü ve gübreligini köyden uzakça yol üstü olmıyan sapa ve rüzgaraltı yerlerde yapmak ve herkese o gübrelikten ayrı yerler gösterilmek” hükmü amirdir.

5326 sayılı Kabahatler Kanununun 41’inci maddesi ile öngörülen cezalar ve 2025 yılı itibarıyla yeniden değerlendirilmeye uygulanacak ceza miktarları:

(1) Evsel atık ve artıkları, bunların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atan kişiye, 450 (dört yüz elli) Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bireysel atık ve artıkların atılması halinde de bu fıkra hükmü uygulanır.

(2) Fiilin yemek pişirme ve servis yerlerinde işlenmesi halinde işletme sahibi gerçek veya tüzel kişiye, 15.134 (on beş bin yüz otuz dört) Türk Lirasından 152.895 (yüz elli iki bin sekiz yüz doksan beş) Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir.

(3) Hayvan kesimine tahsis edilen yerler dışında hayvan kesen veya kesilen hayvan atıklarını sokağa veya kamuya ait sair bir alana bırakan kişiye, 1.406 (bin dört yüz altı) Türk Lirası idarî para cezası verilir.

(4) İnşaat atık ve artıklarını bunların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atan kişiye, 2.953 (iki bin dokuz yüz elli üç) Türk Lirasından 91.658 (doksan bir bin altı yüz elli sekiz) Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir. İnşaat faaliyetinin bir tüzel kişi adına yürütülmesi halinde bu tüzel kişi hakkında verilecek idarî para cezasının üst sınırı 152.895 (yüz elli iki bin sekiz yüz doksan beş) Türk Lirasıdır. Bu atık ve artıkların kaldırılmasına ilişkin masraf da ayrıca kişiden tahsil edilir.

(5) Kullanılamaz hale gelen veya ihtiyaç fazlası ev eşyasını bunların toplanmasına ilişkin olarak belirlenen günün dışında sokağa veya kamuya ait sair bir yere bırakan kişiye 1.406 (bin dört yüz altı) Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bu eşyanın toplanması hususunda belediye tarafından belirli aralıklarla yılda üç günden az olmamak üzere belirlenen günler önceden uygun araçlarla ilân olunur.

(6) Kullanılamaz hale gelen motorlu kara veya deniz nakil araçlarını ya da bunların mütemmim cüzlerini sokağa veya kamuya ait sair bir yere bırakan kişiye iki yüz elli Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bunların kaldırılmasına ilişkin masraf da kişiden ayrıca tahsil edilir.

(7) **(Değişik:6/12/2019-7196/60 md.)** Bu kabahatler dolayısıyla idarî para cezasına belediye sınırları içerisinde belediye zabıta görevlileri, belediye sınırları dışında kolluk görevlileri karar verir.

(8) Bu kabahatler dolayısıyla meydana gelen kirliliğin kişi tarafından derhal giderilmesi halinde idarî para cezasına karar verilmeyebilir, şeklindedir.

Yukarıda izah edilen hususlar ve mevzuatlar çerçevesinde Burdur il sınırları içerisinde ana yol güzergâhları öncelikli olmak üzere yol kenarlarındaki alanlara gelişigüzel atılan hayvansal ve zirai atıklar, mermercilik ve sera faaliyeti atıkları, hafriyat toprağı, inşaat/yıkıntı atıkları ile diğer atıkların çevre ve insan sağlığına zarar vermeden yönetiminin sağlanması ve söz konusu atıkların tehlikeli atık olduğunun tespiti haline 2872 sayılı Çevre Kanununun 20. maddesi gereğince iş ve işlemlerin yürütülmesi için Burdur Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğüne bilgi verilmesi gerekmektedir. Bu alanların bakım, onarım ve temizliğinin yapılması ile şehirde çevresel kirliliğin önüne geçilmesi amacıyla,

Bahsedilen çalışmalara ilişkin esasları kapsamak üzere;

- a. Atıkların kamu sağlığı ve esenliği ile çevrenin korunmasının tesisi bakımından, düzenli ve ilgili mevzuata uygun bir şekilde bertaraf edilmesi esastır. Atık üreticisi, atık yönetiminin ilk adımında yer alan ve atıkları en az düzeye indirmek, toplamak, geçici olarak depolamak ve doğru bertaraf edilmesini sağlamakla yükümlüdür.
- b. Atıkların ana yol güzergâhları öncelikli olmak üzere yol kenarlarına ve çevreye gelişigüzel atılması yasaktır.
- c. Hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atığı üretenler, ürettikleri hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıklarını, taşıma izni almış nakliye araçlarıyla gerekli izinleri almış depolama sahalarına taşımak veya taşıtmakla yükümlüdürler. Bu atıkları taşıyacak araçlar Belediyelerce/Burdur İl Özel İdaresince kayıt altına alınarak Araç Takip Sistemi kurulup takip edilecektir. Bunun dışında, çeşitli araçlarla inşaat atığı, evsel atık, mobilya vb. sair her türlü atığın rastgele dökülmesini önlemek amacıyla, başta Burdur Belediyesi olmak üzere ilgili belediyesine zabıta ekipleri ve Burdur İl Özel İdare ekipleri tarafından sıkça devriye hizmeti icra ederek caydırıcı olacaklardır.
- d. Belediyeler (müccavir alanlar dahil) ile Burdur İl Özel İdaresi sorumluluk sahalarında aşağıdaki tedbirleri alacaklardır.
 - Moloz, inşaat atığı, hafriyat toprağı, tarım toprağı, bitkisel atıklar vb. atıkların döküleceğı alanı/alanları usulünce ilan eder. Hali hazırda böyle bir alan yoksa ilgili idarelere mevzuatına uygun şekilde en geç 3 ay içinde alanları belirleyerek usulünce ilan edeceklerdir.
 - Başta mobilyalar olmak üzere, vatandaşlarca kullanım dışına çıkarılan ev eşyaları; ilgisine göre vatandaşların “ALO ZABITA ...” veya “ALO ÖZEL İDARE ...” telefonlarına ihbarı üzerine ilgili kurumca evden alınacak, “SIFIR ATIK” mantığı içinde “kullanılabilir”, küçük bir tamir ile kullanılabilir”, “ayrıştırılabilir”, “imhası zorunludur” vb. ayrıştırmalardan geçirerek değerlendirecektir.
 - Başta yol üstü yeme-içme yerleri olmak üzere bütün yeme-içme yerlerinin atık ünitelerinin olup olmadığı, atık ünitelerinin aktif olarak kullanılıp kullanılmadığı, yemek artıklarının sokak hayvanları ihtiyacı için kullanılacak evsafı farklı bir kaptan toplanıp toplanmadığı, sair atıkların çöp konteynerlerinin taşmasına izin verilmeksizin vaktinde toplanıp toplanmadığı vb. rutin olarak kontrol edilecek, bu kontroller denetlenen iş yerinin açık adresi, iş yeri yetkilisi imzası ve iletişim bilgilerini de içerecek

şekilde tutanağa bağlanacak ve bu tutanakların bir sureti her ayın 10. gününe kadar Burdur Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğüne gönderilecektir.

- e. Hayvansal atıkların (gübreler) Köy ve Mahalle Muhtarlıklarınca belirlenecek içme suyu kaynaklarından ve yol güzergahlarından uzak kurutma alanlarına veya tarlalara taşınarak yerleşim alanından uzaklaştırılması gerekmektedir.
- f. Tarımsal faaliyetler sonucu oluşan zirai atıklar tehlikelilik niteliğine göre zirai faaliyet sahibi tarafından lisanslı bertaraf tesisine gönderilmelidir.
 - Herhangi bir yol kenarına atık attığı tespit edilen şahıs veya firmalar hakkında cezai işlem uygulanarak atık kaldırılabilecektir. Sorumlusunun belirlenememesi halinde ise atıkların kaldırılma işi mücavir alan sınırları içerisinde ilgili Belediye tarafından, diğer alanlarda ise Burdur İl Özel İdaresince yürütülecektir.
 - Mevcut kirliliğin 15.04.2025 tarihine kadar ilgili idare tarafından bulunduğu yerden kaldırılması sağlanarak turizm mevsimi başlamadan kirlilik bertaraf edilecektir.
 - Yetkili kurumlarca (Karayolları, Belediyeler ve Burdur İl Özel İdaresi) ana yollar öncelikli olmak üzere yol kenarlarındaki bordür, kaldırım çalışmalarının tamamlanması, bozulan/zarar gören kaldırımların yenileme çalışmalarının yapılması ve bakımına özen gösterilmesi, gerekli tabela çalışmalarının tamamlanması,
 - Yol güzergâhlarında çevresel ve görsel kirlilik yaratan reklam totemi, tabela ve levhaların konulmaması ve mevcut bulunan bu tür levhaların Burdur Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü ile ilgili idare tarafından yürütülecek müşterek çalışmayla kaldırılması sağlanacaktır.

5442 sayılı İl İdaresi Kanununun 11'inci maddesi gereğince, bu genelgeye uymayanlar hakkında fiil ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 32. ve 41. maddeleri gereğince işlem yapılacaktır. Bu kabahatler dolayısıyla idarî para cezası vermeye belediye sınırları içerisinde belediye zabıta görevlileri, belediye sınırları dışında kolluk görevlileri yetkilidir.

Belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde iş ve işlemlerin yürütülmesi, konunun ilgili kurumlar ve sıralı/sorumlu amirler tarafından titizlikle takip edilmesi ve uygulamada herhangi bir aksaklığa meydan verilmemesi hususunda,

Gereğini rica ederim.

Tülay BAYDAR BİLGİHAN
Vali